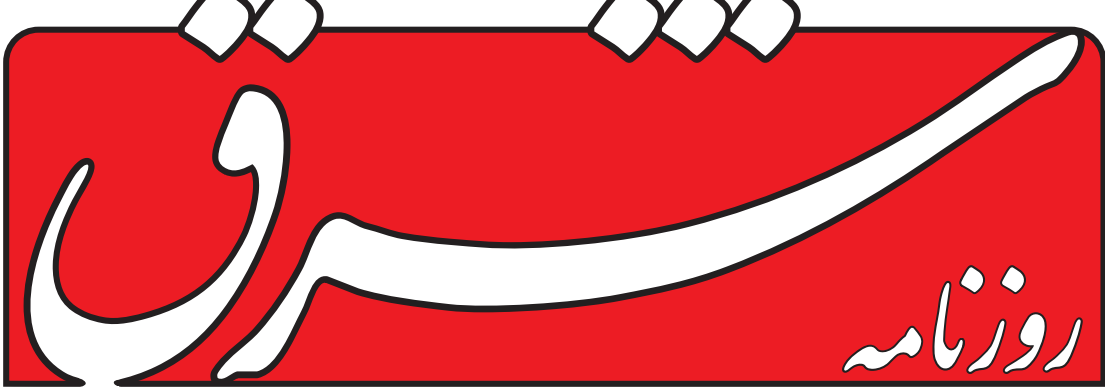

گزارشی ازانهجاری‌های موجود درروش توزیع آگهی‌های دولتی که صرفاًبرخی رسانه‌های خاص را مشمول دریافت این آگهی‌ها می‌کند

آقای رئیس جمهور اطلاع دارید؟

شرق؛ پرداخت بارانه و تسهیلات به رسانه‌های صوری همچنان ادامه دارد. رسانه‌هایی که از آنها فقط یک اسم در فهرست وزارت ارشاد است و کارشان به جیب‌زدن بارانه‌هایی است که دولت به نام مطبوعات پرداخت می‌کند.

صفحه ۴

دوشنبه ۲۶ تیر ۱۴۰۲ • ۲۸ ذی‌الحجه ۱۴۴۴ • ۱۷ جولای ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۶۰۳ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: به یاد دکتر بابک بنان؛ پزشک نخبه ایرانی درگذشت، وضعیت قرمز حساب بانکی قرمزپوش‌ها؛ ماجرای پرداختی‌های هوادار حامی چیست؟ **و یادداشت‌هایی از بابک زمانی** و شهریار خواجهیان

سرمقاله

آیا زلزله قیامدشت پیش‌لرزه بود؟

مهدی زارع

زلزله ۲۰ تیر ۱۴۰۲ در پهنه گسل ایوانکی در جنوب شرقی تهران رخ داد. این گسل، توان لرزه‌زایی بریِ رخداد زلزله‌ای با بزرگای ۷.۵ را نیز دارد. یک زلزله احتمالی در آینده در تهران مرگ و ویرانی زیادی به همراه خواهد داشت. سؤال مهم بعد از وقوع زمین‌لرزه ۲۰ تیر ۱۴۰۲ آن بود که آیا همچنان زمین‌لرزه‌ای رخ خواهد داد؟ آیا رخداد ۲۰ تیرماه یک زمین‌لرزه منفرد بود یا می‌تواند پس‌لرزه هم داشته باشد؟ آیا باید منتظر زلزله مهم‌تری نیز باشیم؟

پس‌لرزه‌ها زمین‌لرزه‌های کوچک‌تری هستند که پس از تکان‌های اصلی به وجود می‌آیند و ناشی از تعدیل گسلی هستند که در طول شوک اصلی شکسته شده است. آنها معادل لرزه‌ای گسل هستند که پس از زلزله اصلی در حالت آرام قرار می‌گیرد. هنگامی که زلزله رخ می‌دهد، وضعیت تنش در اطراف زلزله به‌شدت تغییر می‌کند. زمین می‌خواهد به تعادلی جدید بازگردد و این فرایندی است که پس‌لرزه‌ها آن را تسهیل می‌کنند. اگر رویدادی بزرگ‌تر از اولین زمین‌لرزه قوی به عنوان بخشی از دنباله رخ دهد، آنگاه به ششوک اصلی جدیدی تبدیل می‌شود و همه رویدادهای قبلی پیش‌لرزه نامیده می‌شوند.

با مطالعه توالی پس‌لرزه‌ها می‌توان بزرگا و سرعت زمین‌لرزه‌ها را در دنباله پس‌لرزه‌ها پیش‌بینی کرد. بزرگ‌ترین رویداد پس‌لرزه معمولاً حدود یک درجه بزرگا کمتر از زلزله اصلی است؛ بنابراین مثل برای رویداد اصلی با بزرگای ۶.۵ ممکن است پس‌لرزه‌هایی با بزرگای در محدوده ۵ و کمتر از آن رخ دهد.

تعیین احتمال توالی پیش‌لرزه به یک زلزله اصلی در آن گسل به تعیین سطح لرزه‌خیزی زمینه -زلزله‌های کوچک و مکرری که معمولاً در آن پهنه گسله به تکرار رخ می‌دهند- وابسته است. همان‌طورکه پس‌لرزه‌ها با گذشت زمان از بین می‌روند، احتمال اینکه زلزله‌ای مستقل، یک پیش‌لرزه باشد، افزایش می‌یابد. ولی اکنون باید سؤال مهم‌تر را مطرح کنیم: آیا بعد از یک زلزله با بزرگای ۳.۴ ممکن است زلزله‌ای شدید رخ دهد؟ پیش‌لرزه، لرزه اصلی و پس‌لرزه اصطلاحات نسبی هستند که همه آنها را زمین‌لرزه توصیف می‌کنند. پس‌لرزه‌ها زمین‌لرزه‌های کوچک‌تری هستند که در یک منطقه عمومی در روزها تا حتی سال بعد از یک رویداد بزرگ یا «شوک اصلی» رخ می‌دهند. آنها در همان صفحه گسلی که مسبب شوک اصلی بوده رخ می‌دهند.

علاوه بر کوچک‌تربودن بزرگای پس‌لرزه‌ها نسبت به لرزه اصلی، میزان و فراوانی وقوع پس‌لرزه‌ها نیز با گذشت زمان کاهش می‌یابد. بیشتر پس‌لرزه‌ها در عرض چند ساعت تا چند روز پس از شوک اصلی اتفاق می‌افتند، اما هرچه شوک اصلی بزرگ‌تر باشد، پس‌لرزه‌ها بیشتر طول می‌کشد. برای بزرگ‌ترین زمین‌لرزه‌ها، توالی پس‌لرزه‌ها می‌تواند برای سال‌ها تا ده‌ها ادامه داشته باشد. برای زلزله‌ای با بزرگای ۶.۵ مانند زلزله ۱۳۸۲ بم، دنباله پس‌لرزه‌ها تا بیش از یک سال بعد از لرزه اصلی طول می‌کشد.

در سراسر جهان احتمال اینکه یک زلزله در سه روز منجر به وقوع یک زلزله بزرگ در همان نزدیکی شود، حدود شش درصد است. این به این معنی است که تقریباً ۹۴ درصد احتمال دارد که هر زمین‌لرزه‌ای پیش‌لرزه رخدادی بزرگ‌تر نباشد؛ بنابراین احتمال اینکه زلزله‌ای کوچک پیش‌لرزه رخدادی بزرگ‌تر باشد، وجود دارد ولی بسیار کم است. ضمناً زلزله با بزرگای ۳.۴ نیز می‌تواند پس‌لرزه داشته باشد -معمولاً با بزرگای ۲ یا کمتر- بنابراین اصرار بر اینکه زلزله‌ای کوچک، به هیچ رخداد بزرگ‌تر بعدی مربوط نیست، غلط است. نرخ پس‌لرزه‌ها با گذشت زمان تغییر می‌کند و به‌طورکلی کاهش می‌یابد، اگرچه گاهی اوقات پس از یک پس‌لرزه قابل توجه، دوباره تعداد زیادی پس‌لرزه همان پس‌لرزه بزرگ به‌طور موقت افزایش می‌یابد. حداقل یک بار در روز اول رخداد هر زمین‌لرزه و دویسه‌در در هفته اول و دوباره در ماه اول به پیش‌بینی مجدد رخداد‌های محتمل بعدی دست می‌زنیم و آن را به‌روز می‌کنیم. البته اعلان عمومی هر یک از این محاسبات کار ما نیست و به باور نگارنده درست هم نیست.

شبکه لرزه‌نگاری نصب‌شده در تهران به نام TDSN یک سامانه لرزه‌نگاری نانومتریک ۱۲ ایستگاهی است که توسط مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران در سال ۱۳۷۵ نصب شده است. هر ایستگاه از یک لرزه‌سنج سه‌مؤلفه‌ای بیروکوتاه تشکیل شده و داده‌ها به‌صورت دیجیتالی به ایستگاه مرکزی منتقل می‌شود. نگاشت زلزله‌ها به صورت مداوم و به حالت چکانش، روی دیسک کامپیوتر ذخیره می‌شود. این زلزله‌های کوچک نشان داده که ریززلزله‌ها همیشه به یک گسل فعال مربوط نمی‌شوند و بسیاری از آنها به دلیل جابه‌جایی در شکستگی‌های کوچک‌تر در حریم و پهنه گسل‌های اصلی رخ می‌دهند. تعداد بیشتر این زلزله‌های کوچک به‌ویژه در ۲۷ سال گذشته در منطقه شرقی تهران به همراه رخداد زمین‌لرزه‌های مهم تاریخی در همین محدوده جالب توجه است. همه مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهند که پهنه گسله ایوانکی در جنوب شرق تهران یک پهنه گسله فعال و لرزه‌زااست و با بررسی‌های دقیق پایش لرزه‌نگاری و ژئودزی می‌توان پیش‌بینی‌های دقیق قطعه گسله آماده گسیختگی و محدوده زمانی گسیختگی آن قطعه را نیز مشخص کرد.

ادامه در صفحه ۵

مریم لطفی؛ هفته آخر تیرماه برحادثه و پرخبر بود. اخباری که البته به سیاق ماه‌های گذشته بیشتر حول موضوعات فرهنگی ازجمله نحوه پوشش زنان و به عبارتی مسئله حجاب در جامعه بود؛ از صدور برخی احکام عجیب در مورد نقض قانون حجاب گرفته تا روز گذشته که پلیس پایتخت به صورت رسمی از آغاز به کار گسترده گشت ارشاد در خیابان‌ها خبر داد؛ موضوعی که بلافاصله با واکنش‌های زیادی همراه شد.

گفت‌وگوی «شرق» با ۲ نفر از نمایندگان جریان اپوزیسیون در پارلمان ارمنستان

ایران به جای دولت ما از منافع ارمنستان دفاع می‌کند

آنا مگردیچیان،
من بارها از جمهوری اسلامی ایران قدردانی کرده‌ام و گفته‌ام که دولت امروز ارمنستان کار را به جایی رسانده که به جای آنکه ما به دنبال منافع خود باشیم این ایران است که از منافع ما دفاع می‌کند

عبدالرحمن فتح‌الهی؛ «آنا مگردیچیان، و «گقام مانوکیان»، دو نفر از نمایندگان جریان اپوزیسیون در پارلمان ارمنستان هستند که با حضور آنها در تهران فرصتی دست داد تا «شرق» در گفت‌وگو با این دو چهره سیاسی کشور دوست و همسایه به بررسی دقیق‌تر وضعیت داخلی ارمنستان، تحولات قفقاز جنوبی و قره‌باغ و مهم‌تر از همه روابط تهران - ایران بپردازد.

در کنار آن سعی شده است واکاوی عمیق‌تری از نقش جریان اپوزیسیون ارمنستان برای

یادداشت

سرنوشت نامعلوم الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت

امیر ثامنی

ایران با وجود آنکه جزء کشورهایی پیشرو در حوزه استقرار نظام برنامه‌ریزی مدرن با پیشینه‌ای حدود ۷۵ سال محسوب می‌شود، با این حال نتوانسته است در قامت یک کشور توسعه‌یافته و دست‌یافته به رفاه و رضایت عمومی قرار گیرد. این مهم با توجه به آنکه اصول توسعه‌یافتگی در همه جوامع یکسان بوده و این الگوهای متفاوت توسعه هستند که مسیر توسعه یک جامعه را رقم می‌زنند، سبب شد تا از اواسط دهه ۱۳۸۰، ضرورت تدوین «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» به‌عنوان مجموعه‌ای از اصول، ارزش‌ها، قواعد، سازوکارها، روش‌ها، تدابیر، فرایندها، ساختارها، نهادها، نیروی انسانی و منابعی که ایجاد تحول و پیشرفت در جمهوری اسلامی ایران را زمینه‌ساز خواهند شد، به وجود آید. در دوم خرداد ۱۳۹۰، مقام معظم رهبری فرمان تأسیس مرکز و شورای عالی الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت را صادر کرده و با ابلاغ آن، سازوکار نهادی و چگونگی طراحی و تدوین الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و فراهم‌سازی مقدمات آن مستقر شد. نهایتاً در مهرماه ۱۳۹۷، و پس از گذشت هفت سال از تأسیس مرکز مذکور، با برگزاری هزاران جلسه، تولید بیش از ۵۰ هزار صفحه مستندات و حداقل ۷۰۰ نقد و پیشنهاد ارائه‌شده در کنفرانس‌ها و نشست‌های علمی، پیش‌نویس اولیه سند منتشر شد و به نظرخواهی عمومی گذارده شد. رهبر معظم انقلاب نیز دو سال فرصت را برای نظرخواهی، اصلاح، تقویت و نهایی‌سازی سند تعیین کردند. با وجود این هنوز با وجود گذشت سه سال از پایان فرصت دو ساله رهبر معظم انقلاب، خبری از نهایی‌سازی و ابلاغ این سند نیست. این در حالی است که برنامه هفتم توسعه نیز از سوی دولت تدوین شده است و اینک در مرحله بررسی‌های نهایی در مجلس شورای اسلامی قرار دارد.

الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت قرار بود برای نظام حکمرانی کشور یک دچار عارضه «کی‌الوسی» و «اعوجاج میان الگوهای غربی و شرقی» بود. بن‌بست‌شکن و افق‌گشا باشد

گفت‌وگو با محمدرضا تاجیک درباره فیلم «شهرک» ساخته علی حضرتی

«شهرک» شهری است درون شهر

شرق؛ «شهرک» تازه‌ترین ساخته علی حضرتی، روایت متفاوتی دارد. مرز واقعیت و حقیقت در این فیلم چنان درهم‌تنیده شده که تفکیک آن را ناممکن کرده و در نهایت تا انتها مخاطب را با پرسش‌هایی روبه‌رو می‌کند. داستان این فیلم، درباره جوانی علاقه‌مند به بازیگری است…

صفحه ۱۱

نگاه بیژن عبدالکریمی به قدرت و جامعه در برنامه آینده ایران:

منطق گفت‌وگو پیروز می‌شود

مدیران حوزه حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری در صحن شورای شهر چه گفتند؟

یوم الحساب حوزه حمل‌ونقل عمومی

عربستان پس از مصر باز هم میزبان طرف‌های درگیر در سودان شد

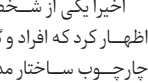
رایزنی برای پایان جنگ نیابتی

محمود خسروی وفا باید تصمیم بگیرد

علیه النازرکابی؟

یادداشت

فلسفه انتخابات

کورش الماسی

اخیرا یکی از شخصیت‌های باتجربه و دلسوز با لحنی آمرانه اظهار کرد که افراد و گروه‌هایی که در انتخابات شرکت نکنند، در چارچوب ساختار مدیریت کلان (حاکمیت) قرار ندارند. یقیناً، می‌توان این ادعا را از زوایای گوناگون تحلیل و ارزیابی کرد. به‌ویژه با توجه به «عکس صمیمانه‌ای که این بزرگوار اخیراً با بدنسازان منتشر کرده است». شاید درک فلسفه و کارکرد انتخابات بتواند نه‌تنها اظهارات سیاسی نسبت به پدیده انتخابات را کاربردی‌تر کند بلکه منجر به کاهش تقابل‌های جناحی برهزینه شود. برپیره نیست اگر گفته شود برخی سیاست‌وزران و صاحب‌منصبان بنیه علمی ضعیفی دارند و به همین دلیل در برخورد با انواع و انبوه چالش‌های اجتماعی و ملی اظهارنظرها و ادعاهای غیرکاربردی را مطرح می‌کنند. یکی از تفاوت‌های اصلی «درک علمی و غیرعلمی پدیده‌ها (انسانی، اجتماعی و طبیعی)»، «جمعی (مشترک) و غیرجمعی (فردی) بودن درک» است. برای مثال آب چیست و چه ساختاری شیمیایی دارد؟ اتومبیل چیست و چه کارکردی دارد؟ بی‌اخلاقی سیاسی چیست و چه مضراتی دارد؟ خرافات چیست و چه آسیب‌های اجتماعی و فردی دارد؟ اینکه تلقی مناسب سیاسی به‌عنوان ابزاری برای تحقق منافع فردی و گروهی چه آسیب‌های اجتناب‌ناپذیری اجتماعی و ملی خواهد داشت و… برای همه آذهان صادق و آگاه به یک شکل (علمی) فهم می‌شود اما اینکه یک بنر درخت یرتقال، می‌تواند میوه سیب بدهد، یا با وجود شرایط بسیار دشوار معیشتی (کولبری، آشغالگردی، فروش اعضای بدن، تورم غیرقابل فهم و…) می‌توان توصیه کرد که مردم باید غذا کمتر بخورند، یا تصور اینکه تنش بیوسته در روابط خارج سودمند است یا تحریم‌های طولانی مدت باعث توسعه و استقلال می‌شود و… «درک شخصی (غیرعلمی) و نه جمعی از امور و چالش‌هاست»؛ بنابراین این موجز تلاشی است برای حصول درک علمی (جمعی) درباره پدیده انتخابات.

توجه به دو نکته درباره پدیده انتخابات ضروری است:

یک) لازم است یادآوری شود که پدیده انتخابات هیچ ریشه ایرانی، اسلامی، خاورمیانه‌ای و… ندارد بلکه «پدیده انتخابات محصول یک نگاه خاص به انسان‌ها و جامعه است» که در دورانی در اروپا که رنسانس نامیده می‌شود و مبنای نوع جدیدی از حکمرانی و ساختار حکومت در تقابل با حکمرانی سنتی (قدرت خالص و متمرکز به‌منظور کارآمدی و کم‌هزینه شدن مدیریت کلان سیاسی است، ایجاد شد. مبتکرین پدیده انتخابات بر این عقیده بودند که به دلایل گوناگون ازجمله رشد درک شهروندان از انسانیت و چستی زیست اجتماعی که منجر به توسعه انواع فعالیت‌ها و نهادهای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی علمی، آموزشی و… شد، «حکمرانی بدون توجه به نظرات و منافع شهروندان (جمعی و ملی) تحت حمایت حاکمیت امکان‌پذیر نیست یا بسیار پرهزینه و ناپایدار خواهد بود».

ادامه در صفحه ۵

۱۰ ماه از آغاز حوادثی که در پی مرگ مهسا امینی و پس از بازداشت او توسط گشت ارشاد به پا شد، گذشته است. در ۱۰ ماه گذشته اتفاقات زیادی افتاد و علی‌رغم موج اعتراضات، دولت و مجلس با تمام قوا در پی ارائه طرح‌ها، لوایح و تصویب قوانینی برآمدند تا بخشی از جامعه را تحت کنترل بیشتر درآورند؛ از فیلترینگ گسترده و چندین طرح در جهت محدودسازی فعالیت افراد در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی گرفته تا طرح‌های بسیار دیگری در زمینه پوشش که هرکدام به نحوی بر رعایت حجاب و محرومیت ناقضان حجاب از خدمات شهروندی و اجتماعی گرفته تا جریمه مالی آنها تأکید داشتند.

گفت‌وگوی «شرق» با ۲ نفر از نمایندگان جریان اپوزیسیون در پارلمان ارمنستان

ایران به جای دولت ما از منافع ارمنستان دفاع می‌کند

گقام مانوکیان،
تنش‌های آذربایجان با ایران لایه‌های مختلفی دارد که بخشی از آن مربوط به سیاست خصوصت خارجی علیه ایران است که قابل قبول نیست. این منطقه به هیچ وجه نباید برای اهداف کشور ثالثی مورد استفاده قرارگیرد

بهره‌گیری از نقش ایران در معادلات جدید منطقه هم داشته باشیم. «آنا مگردیچیان» علاوه بر نمایندگی پارلمان ارمنستان، از ائتلاف «افتخار دارم» و عضو حزب جمهوری‌خواه ارمنستان، حقوق‌دان و وکیل دادگستری و استاد دانشگاه دولتی ایروان در رشته حقوق و وکالت است. گقام مانوکیان هم در کنار نمایندگی مجلس، از «ائتلاف ارمنستان» و عضو شورای مرکزی حزب «دانشاکسوتیون»، کارشناس و تحلیلگر مسائل ترکیه نیز هست که ریاست شبکه تلویزیونی «ریکر مدیا» در ارمنستان را هم برعهده دارد.

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

و چارچوبی برای اصلاح ساختارها، فرایندها و رویکردها در تحول بنیادین نظام حکمرانی در کام دوم انقلاب فراهم آورد. برای فهم بهتر مسئله جایگاه، ضرورت و اهمیت الگو در نظام حکمرانی کشور می‌توان به مناظره معروف حجت‌الاسلام دکتر مصباحی‌مقدم (به‌عنوان نماینده طیف همراهان نظام حکمرانی) با دکتر محسن رثانی (نماینده طیف منتقدین نظام حکمرانی) در سال ۱۳۹۴ اشاره کرد، جایی که مصباحی‌مقدم در پاسخ به ائتلاف منابع کشور و عدم دستیابی به توسعه یا به تعبیر دیگر پیشرفت در طی چند دهه اخیر، مدعی شد: «به دلیل اینکه الگو نداشته‌ایم…»!

به صورت کلی «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» قطعا می‌تواند با حل بحران فقدان یا سردرگمی پارادایمی در نظام حکمرانی، یک سند جریان‌ساز و تحول‌آفرین در سیاست‌گذاری‌های توسعه ملی و ریل‌گذاری مجدد نظام حکمرانی در کشور مبتنی بر اقتضانات و مختصات ایران باشد و با جلوگیری از تکرار خطاهای پیشین و دگرگونی در رویکردها و روش‌ها، چارچوب نو و کارآمدی را برای تحول بنیادین در خرده نظامات ذیل نظام حکمرانی (از جمله نظام برنامه‌ریزی و مدیریت کشور، نظام تولید، نظام فناوری، نظام آموزشی، نظام تجارت و…) به دست دهد.

مطابق با نتایج و یافته‌های پژوهشی که توسط نگارنده این سطور همراه با همکاران خویش در سال ۱۳۹۸ انجام داده و در سال ۱۴۰۰ به صورت رسمی منتشر شده بود، پیش‌نویس ارائه‌شده در بعد سیاست‌گذاری سرزمینی و از منظر رویکرد نهادی با نواقص و نارسایی‌های جدی مواجه بوده و در ارزیابی صورت‌گرفته توسط جمعی از صاحب‌نظران و نخبگان نمره کم (۲.۱۷) را در طیف لیکرت کسب کرده است. به‌طورکلی ضعف‌های اساسی زیر بر پیش‌نویس این سند وارد است:

- فقدان جامعیت و فراگیری
- غیرواقعی بودن برخی هدف‌گذاری‌ها
- غفلت از ورود به برخی حوزه‌ها
- کلی بودن، شعاری بودن و کم‌آزبودن تدابیر
- عدم پیش‌بینی سازوکارهای کاربست الگو
انتظار می‌رفت با توجه به آنکه آسیب‌شناسی توسعه در ۷۰ سال اخیر حکایت از آن دارد که عدم توفیق در پیشبرد توسعه در ایران از یک سو به عدم اعتقاد و پایبندی به اصول ثابت و جهان‌شمول توسعه‌یافتگی و از سوی دیگر به غفلت

ادامه در صفحه ۵